

кожного поліцейського: проблема невміння застосування іноземної мови правоохоронцями у своїй практичній діяльності. На жаль, треба відмітити, що рівень володіння іноземною мовою у майбутніх правоохоронців залишається досить низьким, а їх мовна (іншомовна) підготовка ще вимагає подальшого значного удосконалення [2].

Бібліографічні посилання:

1. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: univd.edu.ua/scienceactivity/index.php?usid=56&fid=1037
2. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: univd.edu.ua/scienceactivity/index.php?usid=40&fid=1277
3. Хацер Г.О., Сучасні тенденції мовної підготовки працівників органів внутрішніх справ України// Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в умовах євроінтеграції: матеріали укр.-польськ. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 15 листопада 2013 р.) - Дніпроп. Держ. ун-т внутр. справ, 2013.- с.488-490
4. Тягло Л.В., Питання мовної культури при підготовці співробітників ОВС// Актуальні проблеми соціально-гуманітарної та правничої підготовки майбутніх фахівців: збірник матеріалів науково-практичної конференції (28 квітня 2011 року). – Кривий Ріг: КФ ДДУВС,2011.- с. 28-31
5. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: univd.edu.ua/science-issue/issue/1037

Берлізова Я.М, Літвін К. С.
здобувачі вищої освіти II курсу
Науковий керівник – Макарова Т. М.
кандидат філологічних наук, доцент
*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ, м. Кривий Ріг)*

**КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНА МОДЕЛЬ МОВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ КУРСАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ ВИЩИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

У статті розкривається своєрідність когнітивно-комунікативної моделі мовної компетентності, яка полягає в подальшому оволодінні студентами всіма формами і видами мовленнєвої діяльності з метою професійного спілкування. Автори наголошують, що останнім часом у вищих навчальних закладах відбувається інтенсифікація процесу навчання мови шляхом впровадження різноманітних технологій навчання.

Ключові слова: модель, мовна компетентність, професійне спілкування.

На сьогодні, в умовах перебудови сучасної системи освіти на засадах гуманізації, проблема професіоналізму курсантів та студентів вищих навчальних закладів набуває виняткового значення. Важливою в цьому зв'язку виявляється їх комунікативна компетентність, адже саме зміст і особливості взаємовідносин учасників педагогічного процесу визначають можливість досягнення завдань професійного становлення особистості викладача і студента вишу, а питання формування когнітивно-

комунікативної моделі мовної компетентності курсантів та студентів вищих навчальних закладів знову виявляється на порі. Актуальність порушеної проблеми підтверджується й численними думками та пропозиціями науковців.

Так, Г. Осовська приділяє особливу увагу техніці спілкування та вказує на залежність комунікативної культури від того настільки «учасники володіють наукою та мистецтвом спілкування» [5, с. 4]. В. Тернопільська підкреслює залежність поняття «комунікативна культура» від «соціально-комунікативної культури». При цьому, другу складову вона вважає первинною на яку нашаровується культурний аспект. А саме поняття «комунікативна культура», на її думку, варто розглядати через такі складові як: «комунікативна етика, система моральних принципів, норм і цінностей, які покликані надавати міжособистісним взаєминам гуманістичного значення» [7, с. 48]. В основі розвитку комунікативно-мовної компетенції Т. Лобанова віддає перевагу системному підходу, адже в процесі його реалізації повинні бути задіяні як студенти, так і викладачі потенціальні можливості яких «враховують їх спільні інтелектуальні ресурси», «відносини, погляди, цінності, мотивацію та культуру» [4, с. 3]. О. Ковтун приділяє увагу причинам породження процесу мовлення та рівням мовленнєвої діяльності: «мотиваційно-спонукальному», «формуванню думки засобами мови», «рівню реалізації» [3, с. 108], які в майбутньому будуть впливати на розвиток комунікативної культури.

В. Жаворонкова, Н. Зуєнко вказують також на системність у процесі «структурування змісту навчальної діяльності» [2, с. 193] і на недостатність знань про мову «на всіх її рівнях» [1, с. 195], а тому необхідно активно здійснювати вплив на ситуації спілкування, який вимагав би активного поєднання культури мови та мовлення.

Отже, така активна позиція дослідників переконує, що питання формування мовної компетентності курсантів і студентів вищих навчальних закладів багатогранне і вимагає як системності в процесі мовно-мовленнєвої діяльності, так і знань із дисциплін соціально-гуманітарного циклу.

Когнітивно-комунікативний підхід удосконалення професійної культуромовної компетентності передбачає активність суб'єкта, формування якої складає одну з цілей навчання, що виникає в результаті взаємодії пізнання й об'єкта в межах проблемної ситуації. Текстодцентричний підхід до вивчення мови передбачає добір текстів-зразків, що мають типологічні характеристики певних жанрів мовлення, і подає мову як систему підсистем, що функціонує в різних сферах комунікації. Лінгвістичний аналіз та інтерпретація текстів різних мовленнєвих жанрів сприяють виробленню самостійності мислення, створенню концепції мови як функціонуючої системи, набуттю навичок професійної мовленнєвої діяльності фахівця, що насамкінець забезпечує формування комунікативної компетентності. Когнітивний підхід до навчання заснований на принципі свідомості у викладанні й на теорії соціоконструктивізму, згідно з якою студент є

активним учасником процесу навчання, а не об'єктом навчальної діяльності викладача.

Найголовнішою серед компетентностей, яких набуває студент вишу є комунікативна. Вона передбачає уміння спілкуватися з метою сприйняття, передачі інформації та обміну нею, обрання мовних засобів залежно від соціального середовища, ситуації спілкування, типу, стилю й жанру мовлення. Комунікативна компетентність як головна ознака мовної особистості формується в процесі професійного мовленнєвого спілкування. Метою когнітивної методики є опанування студентами концептів - глибинних значень розгорнутих змістових структур тексту, що є втіленням мотивів та інтенцій автора, з метою формування умінь адекватного сприйняття текстової інформації та створення власних (усних і писемних) висловлювань відповідно до комунікативної мети й наміру, розвитку їхньої пізнавальної активності, підвищення інтересу до вивчення фахових дисциплін, виховання національної самосвідомості, поваги до мовних традицій українського народу й бажання наслідувати естетичні й етичні норми спілкування. Комунікативна методика зорієнтована на посилення практичної спрямованості змісту навчання мови, надання пріоритету удосконалення у студентів умінь і навичок спілкуватися в різних сферах соціального життя. Своєрідність цієї методики полягає в подальшому оволодінні студентами всіма формами і видами мовленнєвої діяльності з метою професійного спілкування. Можемо констатувати, що останнім часом у вищих навчальних закладах відбувається інтенсифікація процесу навчання мови шляхом впровадження різноманітних технологій навчання, зокрема комунікативної та когнітивної методик навчання. Великий потік інформації вимагає застосування нових технологій, що дозволяють студентам у стислі строки засвоювати досить ґрунтовні знання, забезпечити високий рівень професійної компетентності, опанування та закріплення матеріалу на практиці, стимулювати інтелектуальний та моральний розвиток особистості студента, активізувати його потенційні можливості, формувати критичне мислення. Цим вимогам сучасності і відповідає когнітивно-комунікативний підхід у навчанні мови. Його реалізація не тільки зможе оптимізувати процес викладання мов у ВНЗ, а й вирішити низку актуальних проблем методики викладання мови загалом, формування мовної особистості, розвитку та вдосконалення в її свідомості мовної та концептуальної картини світу.

Таким чином, такі форми роботи сприятимуть формуванню особистісних цінностей духовного саморозвитку, оволодінню правилами етики та вмінню їх застосовувати відповідно до сфери спілкування. Саме такі кроки дозволять у майбутньому не тільки підвищити комунікативний імідж курсантів та студентів вишів, а й загальну духовну культуру як колективу, так і його вихованців.

Бібліографічні посилання:

1. Жаворонкова В.В. Формування комунікативної компетенції в студентів філологічних факультетів / В.В. Жаворонкова // Вісник Запорізького національного університету : Збірник наукових праць. Педагогічні науки / [Головний редактор Локарева Г.В.]. – Запоріжжя : Запорізький національний університет. – 2010. – С.194-197.
2. Зуєнко Н. Методологічні аспекти формування комунікативної культури студентів-аграріїв у процесі їх професійної підготовки / Н. Зуєнко // Гуманізація навчально-виховного процесу : збірник наукових праць / [За заг. ред. проф. В.І. Сипченка]. – Спецвипуск 5. – Слов'янськ : СДПУ, 2010. – С.191-197.
3. Ковтун О.В. Мовленнєва діяльність як категорія лінгводидактики / О.В. Ковтун // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського : збірник наукових праць. – Одеса. : ПДПУ ім. К.Д. Ушинського. – 2009. – № 1-2. – С. 103-112.
4. Лобанова Т.Д. Системний аналіз комунікативно-языкової компетенції / Т.Д. Лобанова // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського : збірник наукових праць. – Одеса. : ПДПУ ім. К.Д. Ушинського. – 2008. – № 12. – С. 3-13.
5. Осовська Г.В. Комунікації в менеджменті: Курс лекцій / Галина Володимирівна Осовська. – К. : Кондор. – 2003. – 218 с.
6. Савенкова Л.О. Мовленнєва діяльність викладача / Л.О. Савенкова. – К. : Твім Інтер. – 2006. – 192 с.
7. Тернопільська В. Теоретичні аспекти феномена «соціально-комунікативна культура» / Валентина Тернопільська // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – Львів : Львівський університет. – Вип.22. – С.44-50.

Винакурова Д. С.
здобувач вищої освіти І курсу
Науковий керівник – Мірошніченко Л. В.
кандидат філологічних наук,
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

РОЗВИТОК МОВИ ЯК ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ НАЦІЇ

*Мова — втілення думки.
Що багатша думка, то
багатша мова.
Любімо її, вивчаймо її,
розвиваймо її! Борімося
за красу мови, за
правильність мови, за
приступність мови,
за багатство мови...
М. Т. Рильський*

У сучасному суспільстві питання розвитку української мови як явища, що виникає, розвивається, живе й функціонує в усіх сферах громадського та особистого життя людей є актуальним.